Komentarz redakcyjny do raportu o stanie leczenia nerkozastępczego w Polsce w roku 2024

Michał NOWICKI
Redaktor Naczelny *Nefrologii i dializoterapii polskiej*

Klinika Nefrologii, Hipertensjologii, Transplantologii i Chorób Wewnętrznych
Uniwersytet Medyczny w Łodzi

(NEFROL DIAL POL. 2025; 29: 1-2)

Jak co roku czasopismo *Nefrologia i dializoterapia polsk*a publikuje raport „Aktualny stan leczenia nerkozastępczego w Polsce – 2024". Tegoroczny raport przedstawia zestawienia danych dotyczących leczenia za pomocą różnych metod dializacyjnych, jak i przeszczepienia nerki w 2024 roku [1].

Raport stanowi niezmiennie najważniejsze źródło wiedzy o stanie leczenia nerkozastępczego w Polsce zarówno dla lekarzy nefrologów, jak i wszystkich profesjonalistów zajmujących się dializoterapią i transplantologią. Z danych zawartych w raporcie korzystają też powszechnie urzędnicy systemu ochrony zdrowia, jak i politycy odpowiedzialni za planowanie polityki zdrowotnej na szczeblu regionów i w całym kraju. Dializoterapia i transplantologia według danych przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia odpowiadają za około 90% całych nakładów finansowych w obszarze nefrologii. Dlatego też nie dziwi, że dane te są dla decydentów niezwykle wartościowe i wyczekiwane. Dla członków Zespołu Konsultanta w dziedzinie nefrologii dane te mogą z kolei stanowić pomoc w opracowywaniu lokalnych i ogólnokrajowych planów potrzeb zdrowotnych. Wykorzystywane są także w rozmowach z przedstawicielami lokalnych władz na temat stanu dializoterapii i transplantologii w danym województwie.

Raport, który powstaje corocznie, jest wynikiem długotrwałej pracy zespołu Autorów i oparty jest na szczegółowych i kompleksowych danych dostarczanych na początku każdego roku przez konsultantów wojewódzkich dla stacji publicznych i zarządzających sieciami stacji dializ o charakterze niepublicznym. Ostatecznie jednak dokładność i jakość danych zależy głównie od kierowników poszczególnych stacji dializ, którzy uzupełniają corocznie tabelę z danymi.

Dane z polskiego rejestru podobnie jak i dane z rejestrów wielu innych krajów przesyłane są corocznie do międzynarodowych baz danych, w tym European Renal Association Registry oraz United States Renal Data System, gdzie stanowią podstawę odpowiednio europejskich i globalnych atlasów i sprawozdań.

Analizowane na przestrzeni lat raporty pokazują systematyczny wzrost liczby chorych leczonych nerkozastępczo w Polsce i trend ten ma prawie liniowy charakter, za wyjątkiem okresów kiedy wystąpiły szczególne wydarzenia (kryzysy zdrowotne), w tym przede wszystkich pandemia COVID-19 w latach 2020-2022, kiedy to liczba chorych dializowanych zmniejszyła się znacząco.

W latach 2023 i 2024, czyli w okresie popandemicznym, widocznym w całym systemie ochrony zdrowia liczba chorych się zwiększała, chociaż w zastanawiająco małym stopniu. I tak, w roku 2023 liczba chorych dializowanych wzrosła o zaledwie 1,7% w stosunku do 2022 roku, a w roku 2024 wzrosła w stosunku do poprzedniego roku zaledwie o kolejne 2,1% (do 20 970). Wciąż jest to też mniej niż przed pandemią, kiedy to w roku 2019 dializowanych w Polsce było 21 475 osób. Co też ciekawe, spada, chociaż nieznacznie, liczba chorych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, którzy rozpoczęli leczenie dializacyjne (z 159/mln w roku 2022 do 153/mln w roku 2024). Waż-

ną zmianą jest jednak spadek ogólnej liczby zgonów chorych hemodializowanych - w roku 2024 śmiertelność wśród chorych hemodializowanych wyniosła około 15%.

W Raporcie są też jednak mniej korzystne informacje, takie jak na przykład to, że często choroba nerek ma nieznaną przyczynę. Nie jest natomiast zaskoczeniem fakt, że około 1/3 pacjentów rozpoczyna dializoterapię z powodu cukrzycowej choroby nerek. Podobnie jak to, że osoby powyżej 65. roku życia stanowią już ponad 60% osób rozpoczynających hemodializoterapię i około 30% rozpoczynających dializoterapię otrzewnową. Co jednak ciekawe, porównując te ostatnie dane z raportowanymi z kilku krajów zachodniej Europy, w Polsce widać odwrotny niż tam trend, gdyż u nas obserwuje się zwiększanie, a tam systematyczne zmniejszanie się odsetka starszych osób wśród pacjentów dializowanych [2].

Niestety, odsetek chorych leczonych dializoterapią otrzewnową w stosunku do chorych hemodializowanych wciąż się zmniejsza. W roku 2023 dializowanych tą metodą było 3,73% ogółu chorych leczonych dializami, a w roku 2024 - 3,68%. To już kolejny, pomimo że niewielki spadek. Niestety, podobny trend obserwuje się w większości z 28 krajów wchodzących w skład Unii Europejskiej [3].

Nie zanikają też znaczące różnice w liczebności chorych dializowanych (przeliczonych na milion populacji) pomiędzy poszczególnymi województwami. Może to odzwierciedlać wciąż nierówną dostępność do tego leczenia w różnych częściach Polski.

W imieniu całego zespołu redakcyjnego *Nefrologii i dializoterapii polskiej* dziękuję Autorom Raportu za powierzenie nam publikacji danych w kolejnym roku, a wszystkim osobom zaangażowanym w zbieranie i analizę danych za trud włożony w jego przygotowanie. Czytelnikom naszego czasopisma życzę dobrej lektury.

Piśmiennictwo

1. **Dębska-Ślizień A, Rutkowski B, Jagodziński P et al.** Aktualny stan dializoterapii w Polsce – 2024. Nefrol Dial Pol. 2025; 29: 3-20.
2. **van Oevelen M, Abrahams AC, Hoekstra T et al.** Decreasing incidence of dialysis in older patients in The Netherlands as compared with other European countries: an international perspective. Clinical Kidney Journal. 2023; 16: 1149–1159.
3. **Bello AK, Okpechi IG, Levin A et al.** ISN–Global Kidney Health Atlas. Brussels, Belgium: International Society of Nephrology, 2023.